/ Karl

Wi Carl medh Gudz Nådhe, Sweriges Rijkes Arffurste, Hertigh ...

WJ Carl medh Gudz nådhe/ Sweriges Rijkes Arffurste/ Hertigh til Sudermannelandh/ Näricke och Wärmelandh/ och Wij efterscrefne Sweriges Rijkes Rådh/ etc. Göre wetterligit/ At åndoch på åtskillelige tijdher/ egenom öpne prentede Mandater/ strängeligen och alfwarligen hafwer förbudit warit/ at the öfwermåtten mänge olage Skiutzfärder och förßler/ som hwar och ehn/ the egenom Landet af och til reese/ här til hafwe fördristet sigh til at taghe hoos Allmogen/ Så är doch lijkwäl inge böther blefne ther opå/ vthan Allmogen beswärer sigh eendeles meere nu än tilförende/ ther medh blifwe betungede/ Ehn part biude til at truge sigh fordenskap vthan beskeedh/ Och en deel skiute sigh opå Kong: Maiest:ts til Swerige och Pålen/ wår Elskelige käre HerBrodher och Oß/ at ware wåre Tienere. Så kunne och några hafwe högb:te Kong: Maiest:ts och wåre Paß/ som länge sedhan vthgifne äre/ Några och nu them bekommit/ som hans Kong: Maiest: och Oß fögge kan ware wetterligit om/ ther medh mängen således liuger sigh egenom Landet/ Allmogen til stoor tunge och beswäring. Thesslikest blifwer och mykin förßel sticket af och til/ och beropes alt opå at höre hans K: M: Oß och Cronen til/ hwilket doch befinnes at androm tilkommer. Therföre/ på thet at sådanne Allmogens beswäring mätte een resee affskaffet/ och the ther före förskonede och lijsede warde/ Så hafwe wij på högb:te Kong: Maiest:ts wägne/ nu j hans K: M:ts fråware thet så betenckt och syntz för gått/ rådeligit och nyttigt ware/ At the som vthsende blifwe vthi H: K: M:ts/ wåre och Cronones reesor/ Item när några förßler egenom Landet förskickede warde/ som hans K: M: Oß och Cronen tilkomme/ skole hafwe wisse Postwapner/ opå hwilke så mänge tekn skole hengie/ och ther hoos bescriffuit/ som them blifwer tillatit at tage Skiutzhester/ efter som är til at see af thet Aftryck här vnderstår/ som betyde ifrå ehn/ twå/ tre och in til tolf hester. Thesslikest och när Rijksens Rådh warde kallade til Oß/ eller och j Rijksens saker vthi Landet reese moste/ skole the och blifwe förfordrede/ så starcke til Mantal och hester som Lagh förmå/ hwilke och theres wisse Postwapner ther opå hafwe skole. Och ehwilke the kunne ware/ som sådanne Postwapner icke hafwe/ the skole inge Skiutzhester eller annen fordenskap fordre eller bekomme/ vthan för theres betalning sökie til Gestgifwerne/ som j Landzänderne förordnede äre/ The ther wäghfarende för skällig betalning skole lathe then deel bekomme/ som the behöfwe kunne/ Efter thenne ordning: Nempnligen för en Måltijdh maat och öel til en person penninger twå öre/ För en hest för mijlen penninger halfannen öre. J Skäriegården skal så hålles/ at när en person kommer til Gården och wil lege Bååth/ skal han gifwe för hwarie mijl twå öre penninger/ Men äre flere j fölie/ så gifwe the hwar there icke meere än en öre för mijlen/ Och skal thenne ordning gälle för alle them som icke hafwe Postwapn/ och medh thet som Gestgifweren efter nödtorften lather koke/ sigh benöye lathe/ Men när andre komme til Gestgifweren/ som wele hafwe bätter tilredt och sielfwe bestelle sigh Måltijdh/ the skole betale efter thenne werdering: För ett Fåår tolf öre/ för itt Lamb En marck/ een gödd Gåås 6 öre/ een ogödd Gåås 4 öre/ itt Höns En öre/ itt Egg 2 penningar/ En kanna gått öel En öre/ En marck Flesk En öre/ En ℔ Smör En öre/ En ℔ Ost En öre/ En ℔ tört Kött Tre fyricker/ Ett lispund Hwetebrödh En marck/ Itt ℔ Rååghbrödh 6 öre/ höö til en hest om natten En öre/ En span hestekorn eller hafra/ efter som thet sellies j näste Köpstadh på retton Torgz dagh/ För en halm kerfwe en fyrick. Men hwar så kunne hände/ at så mänge gester tillijke komme j Tawernerne/ at ther icke är hwsrum til flere gester/ så ware tå ther om efter som Lagh vthwijser/ at the blifwe omlagde til näste Byer/ doch för samme werdering och betalning som förbemält är/ och them må ey Bonde hws och herberge förnia för betalning widh boot som Lagh förmäler. The som befinnes at tage sigh Skiutzhester til/ och icke hafwe sådanne Postwapner och beskeedh ther opå/ eller och biude til at tage flere hester än som Postwapnerne vthwijse/ Tå skole Fougdterne sampt Landzmän och Fierdingzmän medh Allmogens tilhjelp/ hafwe macht them at antaste och til näste Cronones Slott och Gårder förskaffe/ hwilke sedan vthan all förskoning/ skole tilbörligen/ och efter som saken kan ware/ straffede blifwe. Ther och så är/ at någer Landzman eller Fierdingzman/ legger någor om til Skiutzhester/ Gestning eller vthfodring/ som icke hafwer sådanne Postwapner/ eller och til flere hester/ än som Postwapnerne vthwijse/ tå skal han förste reesen böthe tree Marck/ Annen reesen han ther medh beslåes/ böthe sex Marck/ Tridie reesen fyretije Marck/ och blifwe satt vthaf sitt Ämbete. Wele förthenskuld här medh på högb:te K: M:ts wägne/ och vthi wårt öpne Påbudz brefz kraft/ allom vthi hwadh Stånd och Condition the helst ware kunne/ nådeligen och alfwarligen hafwe förmanet/ budit och befalet/ at the hwar j sin stadh/ rette sigh efter/ hwadh som wij här vthi förordnet hafwe/ Och icke fördriste sigh här emoot något företage/ så frampt the vnder laghligit och tilbörligit straf icke wele förfalne ware. Gifwit Stockholm/ then 17 Martij/ Åhr etc. 1595.

Vnder wårt Furstlige Secret och wåre Insegel.

Carolus.

Niels Gyllenstierne/ &c.
Erich Gustafsson/ &c.
Hogenschildt Bielke/ &c.
Grefwe Axel/ &c.
Gustaf Banner/ &c.

Erich Sparre/ &c.
Claus Bielke/ &c.
Ture Bielke/ &c.
Gustaf Gabrielsson/ &c.
Jören Pose/ &c.

1595 17/3 uppl. 6

SOT // Kungl. förordningar / 2. saml.

Tillkomstår 1595
Digitaliserad år 2016

KUNGL. BIBLIOTEKET
National Library of Sweden

WJ Carl medh Gudz nådhe/ Sweriges Rijkes Arffurste/ Hertigh til Sudermannelandh/ Näricke och Wärmelandh/ och Wij etherscrefne Sweriges Rijkes Rådh/ etc. Göre wetterligit/ At ändoch på åtskillelige tijdher/ egenom öpne prentede Mandater/ strängeligen och alfwarligen hafwer förbudit warit/ at the öfwermätten mänge olage Skiutzfärder och förßler/ som hwar och ehn/ the egenom Landet af och til reese/ här til hafwe fördristet sigh til at taghe hoos Allmogen/ Så är doch lijkwäl inge böther blefne ther opå/ vthan Allmogen beswärer sigh eendeles meere nu än tilförende/ ther medh blifwe betungede/ Ehn part biude til at truge sigh fordenskap vthan beskeedh/ Och en deel skiute sigh opå Kong: Maiest:ts til Swerige och Pålen/ wår Elskelige käre HerBrodher och Oß/ at ware wäre Tienere. Så kunne och några hafwe högb:te Kong: Maiest:ts och wåre Paß/ som länge sedhan vthgifne äre/ Några och nu them bekommit/ som hans Kong: Maiest: och Oß fögge kan ware wetterligit om/ ther medh mången således liuger sigh egenom Landet/ Allmogen til stoor tunge och beswäring. Theslikest blifwer och mykin förßel skicket af och til/ och beropes alt opå at höre hans K: M: Oß och Cronen til/ hwilket doch befinnes at androm tilkommer. Therföre/ på thet at sådanne Allmogens beswäring måtte een resee afskaffet/ och the ther före förskonede och lißede warde/ Så hafwe wij på högb:te Kong: Maiest:ts wägne/ nu j hans K: M:ts fråware thet så betenckt och synts för gått/ rädeligit och nyttigt ware/ At the som vthsende blifwe vthi H: K: M:ts/ wåre och Cronones reesor/ Item när några förßler egenom Landet förskickede warde/ som hans K: M: Oß och Cronen tilkomme/ skole hafwe wisse Postwapner/ opå hwilke så mänge tekn skole hengie/ och ther hoos bescriffuit/ som them blifwer tillatit at tage Skiutzhester/ efter som är til at see af thet Aftryck här vnderstår/ som betyde ifrå ehn/ twå/ tre och in til tolf hester. Theslikest och när Rijksens Rådh warde kallade til Oß/ eller och j Rijksens saker vthi Landet reese moste/ skole the och blifwe förfordrede/ så starcke til Mantal och hester som Lagh förmä/ hwilke och theres wisse Postwapner ther opå hafwe skole. Och ehwilke the kunne ware/ som sådanne Postwapner icke hafwe/ the skole inge Skiutzhester eller annen fordenskap fordre eller bekomme/ vthan för theres betalning sökie til Gestgifwerne/ som j Landzänderne förordnede äre/ The ther wäghfarende för skälig betalning skole lathe then deel bekomme/ som the behöfwe kunne/ Efter thenne ordning: Nempnligen för en Måltijdh maat och öel til en person penninger twå öre/ För en hest för mijlen penninger halfannen öre. J Skäriegården skal så hålles/ at när en person kommer til Gården och wil lege Bååth/ skal han gifwe för hwarie mijl twå öre penninger/ Men äre flere j fölie/ så gifwe the hwar there icke meere än en öre för mijlen/ Och skal thenne ordning gälle för alle them som icke hafwe Postwapn/ och medh thet som Gestgifweren efter nödtorften lather koke/ sigh benöye lathe/ Men när andre komme til Gestgifweren/ som wele hafwe bätter tilredt och sielfwe bestelle sigh Måltijdh/ the skole betale efter thenne werdering: För ett Fåår tolf öre/ för itt Lamb En marck/ een gödd Gåås 6 öre/ een ogödd Gåås 4 öre/ itt Höns En öre/ itt Egg 2 penningar/ En kanna gått öel En öre/ En marck Flesk En öre/ En ℔ Smör En öre/ En ℔ Ost En öre/ En ℔ tårt Kött Tre fyricker/ Ett lispund Hwetebrödh En marck/ Jtt ℔ Räghbrödh 6 öre/ höö til en hest om natten En öre/ En span hestekorn eller hafra/ efter som thet sellies j näste Köpstadh åhå retton Torgz dagh/ För en halm kerfwe en fyrick. Men hwar så kunne hände/ at så mänge gester tillijke komme j Tawernerne/ at ther icke är hwsrum til flere gester/ så ware tå ther om efter som Lagh vthwijser/ at the blifwe omlagde til näste Byer/ doch för samme werdering och betalning som förbemält är/ och them må ey Bonde hws och herberge sönia för betalning widh boot som Lagh förmäler. The som befinnes at tage sigh Skiutzhester til/ och icke hafwe sådanne Postwapner och beskeedh ther opå/ eller och biude til at tage flere hester än som Postwapnerne vthwijse/ Tå skole Fougdterne sampt Landzmän och Fierdingzmän medh Allmogens tilhielp/ hafwe macht them at antaste och til näste Cronones Slott och Gårder förskaffe/ hwilke sedan vthan all förskoning/ skole tilbörligen/ och efter som saken kan ware/ straffede blifwe. Ther och så är/ at näger Ländzman eller Fierdingzman/ legger någor om til Skiutzhester/ Gestning eller vthfodring/ som icke hafwer sädanne Postwapner/ eller och til flere hester/ än som Postwapnerne vthwijse/ tå skal han förste reesen böthe tree Marck/ Annen reesen han ther medh beslåes/ böthe sex Marck/ Tridie reesen fyretiye Marck/ och blifwe satt vthaf sit Ämbete. Wele förthenskuld här medh på högb:te K: M:ts wägne/ och vthi wårt öpne Påbudz brefz kraft/ allom vthi hwadh Stånd och Condition the helst ware kunne/ nädeligen och alfwarligen hafwe förmanet/ budit och befalet/ at the hwar j sin stadh/ rette sigh efter/ hwadh som wij här vthi förordnet hafwe/ Och icke fördriste sigh här emoot näget företage/ så frampt the vnder laghligit och tilbörligit straf icke wele förfalne ware. Gifwit Stockholm/ then 17 Martij/ Åhr etc. 1595.

Vnder wårt Furstlige Secret och wåre Jnsegel.

Carolus.

Niels Gyllenstierne/ &c.	Erich Sparre/ &c.
Erich Gustafsson/ &c.	Claus Bielke/ &c.
Hogenschildt Bielke/ &c.	Ture Bielke/ &c.
Grefwe Axel/ &c.	Gustaf Gabrielsson/ &c.
Gustaf Banner/ &c.	Jören Pose/ &c.

1595 17/3 uppl. 6

d 15. Martij 1595.

b